

1986

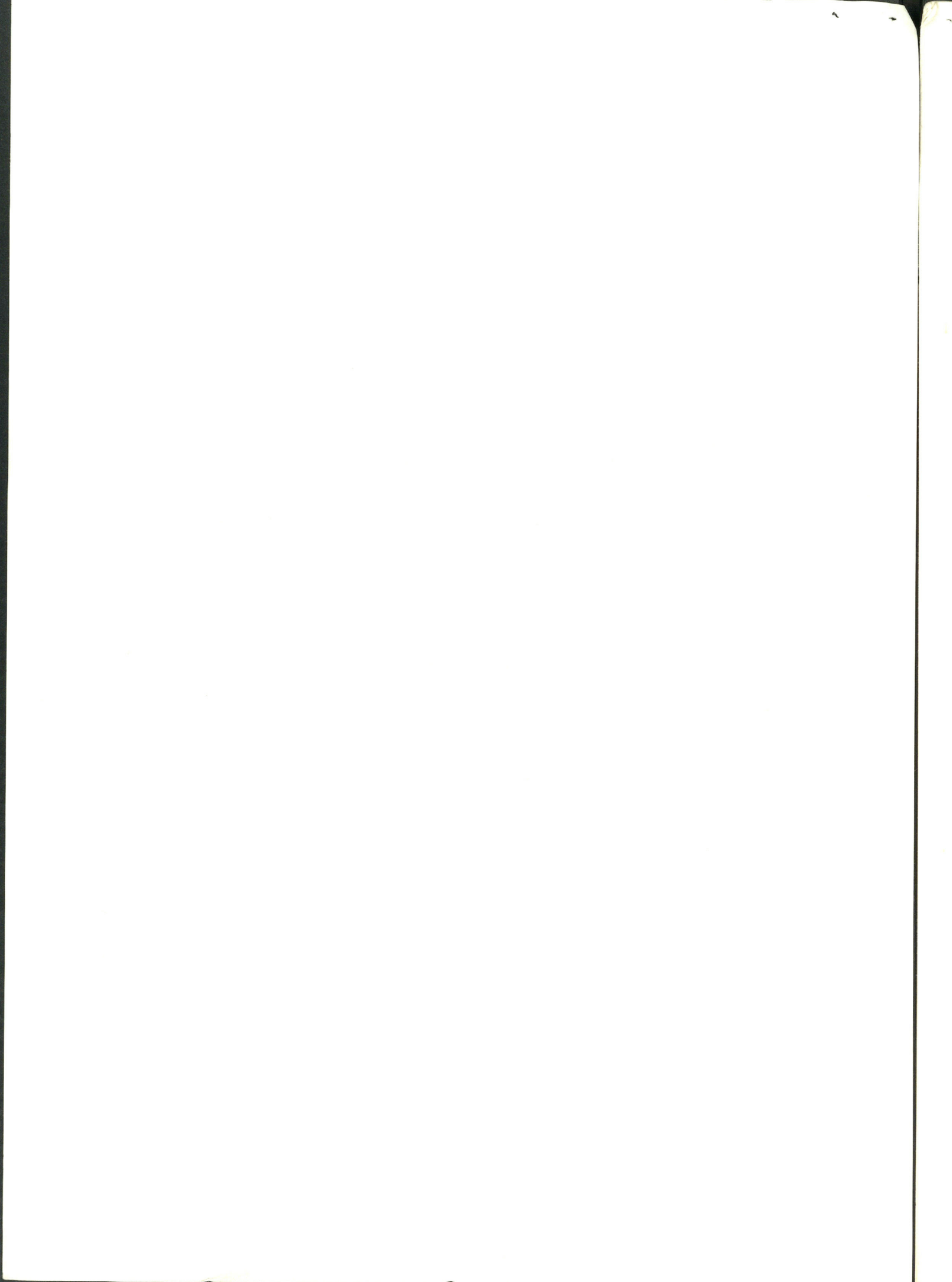
Geordende vragentocht bij

**EEN geordende
TENTOONSTELLING**
C E N T R A A L M U S E U M U T R E C H T

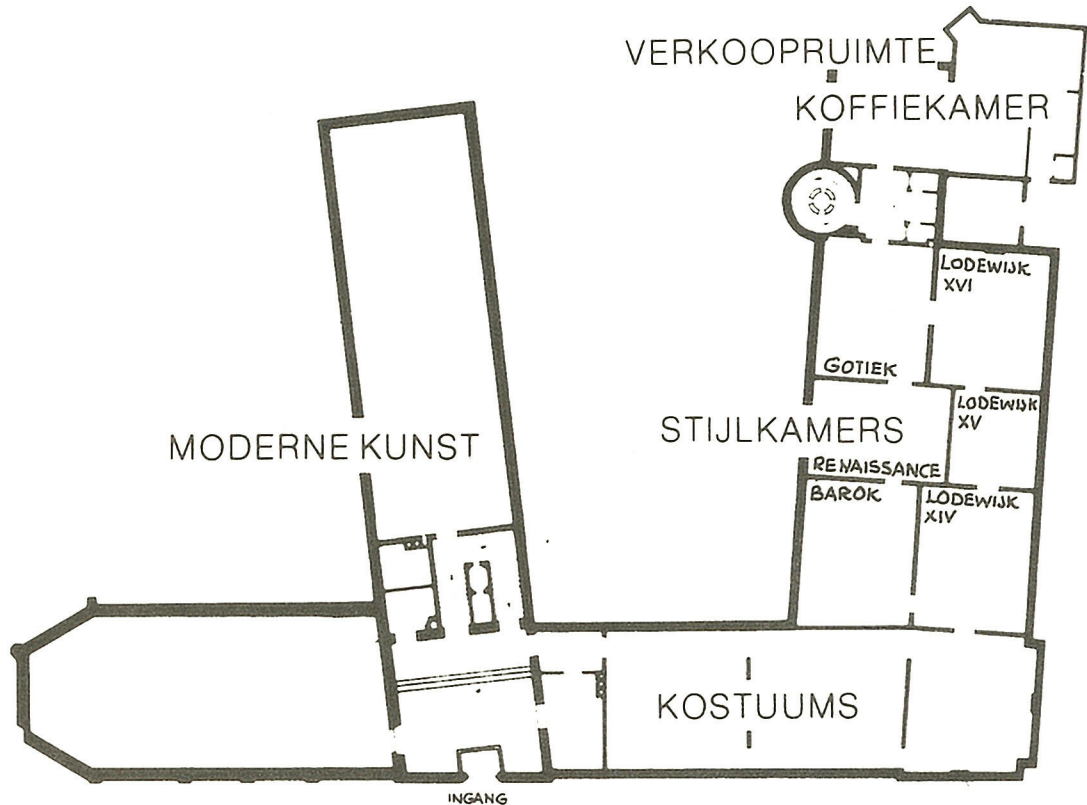
februari 1986 - december 1986

R03387

BIBLIOTHEEK UTRECHT
CENTRAAL MUSEUM

Het vervolg van de geordende tentoonstelling speelt zich af in de stijlkamers van het museum op de begane grond. De plattegrond vertelt je hoe je er kunt komen.

Wat is precies een stijlkamer?

Een stijlkamer is een speciale opstelling van authentieke vloeren, stoffen, meubelen, gebruiksvoorwerpen etc. De bedoeling daarvan is het geven van een beeld van de wooncultuur van de gegoede burgers in Nederland van de late middeleeuwen tot ca 1800. Dit betekent dat tussen de eerste en de laatste stijlkamer een tijdsverloop zit van zowat drie eeuwen. Het gaat hier dus niet om kamers die van een bestaand huis naar het museum werden overgebracht. Neen, in elke kamer vind je een collectie objecten die afkomstig zijn uit verschillende Nederlandse huizen. Elk interieur biedt een waaier van voorwerpen uit de decoratieve kunsten en vandaar ook een heel scala van patronen, ornamenten en decoraties. Deze staan centraal in de "geordende vragentocht". Om deze tocht tot een goed einde te brengen hoef je niet meer te doen dan rustig en aandachtig kijken, tekenen en ook wat speuren. Op stap gaan met z'n tweeën of met z'n drieën maakt het spel boeiender.

Nog even dit: de vragen zijn genummerd maar hoeven niet in volgorde te worden opgelost. Het staat je dus vrij om je al dan niet te houden aan de ordening van de "geordende vragentocht".

(Antwoordlijst is in de verkoopafdeling voor docenten beschikbaar.)

Vraag 1

GOTISCHE KAMER

In de gotische kamer vind je mooie voorbeelden van decoraties die typerend zijn voor de periode van het eind van de 15de eeuw tot het begin van de 16de eeuw. Op dat moment bestaat er een duidelijke samenhang tussen de vormtaal van de objecten in het interieur en de architectuur van die tijd.

Enkele kenmerkende onderdelen van deze kamer zijn: de vloertegels met een strikt geometrisch patroon, de schouwrand met een basisstructuur van nissen en cirkels met daarin, op verschillende plaatsen, figuratieve elementen en gestileerde bladornamenten, de deuren met cirkelvormige medaillons waarin vierkante onversierde panelen en het met houtsnijwerk versierde dressoir.

Op deze pagina vind je fragmenten van decoraties die je op één van de objecten in deze kamer kunt terugvinden. Vul in de tweede kolom de naam van deze objecten in. Verbind vervolgens de objecten in de tweede kolom met de passende beschrijving uit de derde kolom.

De eerste vraag hebben wij alvast opgelost.

Plaatjes

gevonden op

te beschrijven als

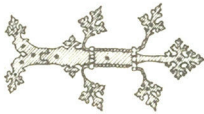
1.

wandbetimmering

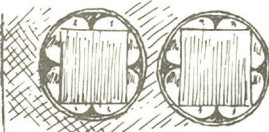
uitstralende en symmetrische structuur in ijzersmeedwerk

2.

geometrische structuur met vierkanten, driehoeken en rechthoeken

3.

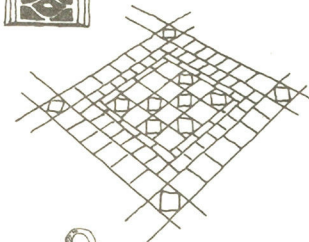
translatie van een symmetrisch motief in houtsnijwerk

4.

vierkant omgeven door een cirkelmotief in hout

5.

twee initialen, beginletters van namen, verbonden door een liefdesstrik

6.

spitsboog ingevuld met een figuur

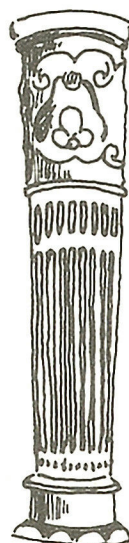
RENAISSANCE KAMER

In de onderstaande beschrijving van de renaissance kamer zijn fouten geslopen. Lees de beschrijving rustig door, kijk naar de genoemde objecten en schrap telkens één woord dat niet in de rij van onderstreepte woorden thuishoort. De eerste vraag is reeds opgelost.

Zoals elke stijlperiode kent ook de renaissance een specifieke vormtaal voor het interieur. De Nederlandse renaissance (midden 16de - begin 17de eeuw) inspireert zich op de Italiaanse renaissance die op haar beurt uit de klassieke oudheid put en er een eigen interpretatie aan geeft. Zo worden elementen uit de klassieke oudheid zoals de gecanneleerde zuil (afb.) of pilaster (afb.) niet alleen in de architectuur aangewend, maar ook gebruikt in het interieur zoals hier in de bedstede, de kasten, de schouw en de kisten. Nieuwe ornamenten als ge vleugelde puttihoofdjes (afb.), maskers en leeuweklauwen zijn in de twee grote kasten verwerkt. De deuren ervan tonen een spel van geometrische, figuratieve en asymmetrische vormen. Heel aardig en pittoresk zijn de hoofdjes en leeuwekopjes die boven aan beide kasten voorkomen en ook herhaald worden boven één van de kamerdeuren en boven de schouw. Deze figuratieve, abstracte en symmetrische ornamenten zijn elementen die in de renaissance vaak voorkomen. Centraal in het renaissance-interieur staat de schouw waarin een haardplaat is aangebracht. De uitstralende, vertakkende en omkaderde structuur van de plaat geeft deze een uiterst decoratief karakter. In de schouw staan twee bedpannen waarvan het deksel een fraai patroon draagt dat een voorbeeld is van uitstraling, vertakking en symmetrie. De decoratie van de wandbekleding is lineair, getransleerd en geroteerd. Verder is het houtsnijwerk van de sleutelbalken van de zoldering niet weg te denken uit het renaissance-interieur; het kan omschreven worden als vertakkend, symmetrisch en figuratief.

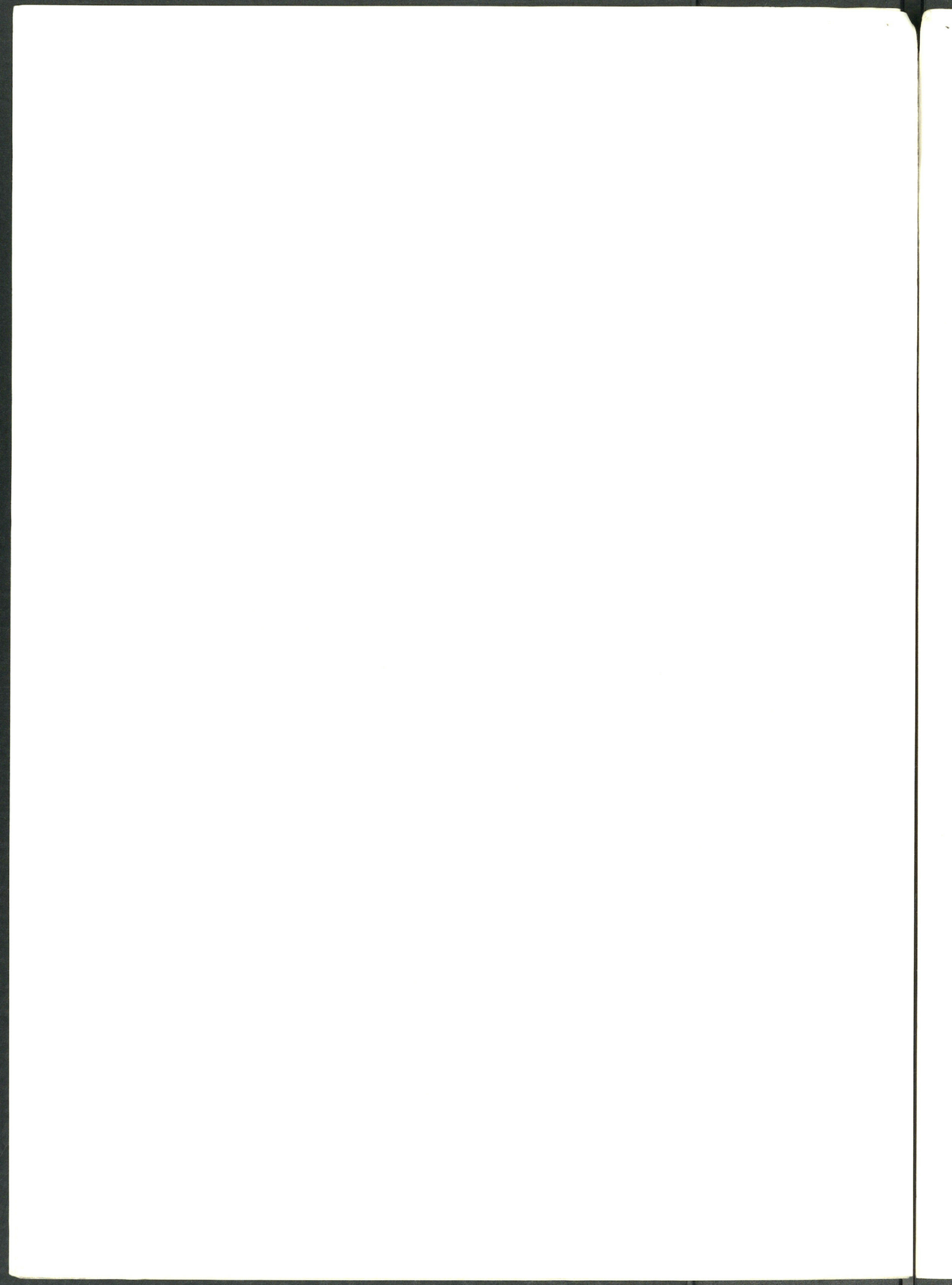
gecanneleerde zuil

pilaster

puttihoofdje

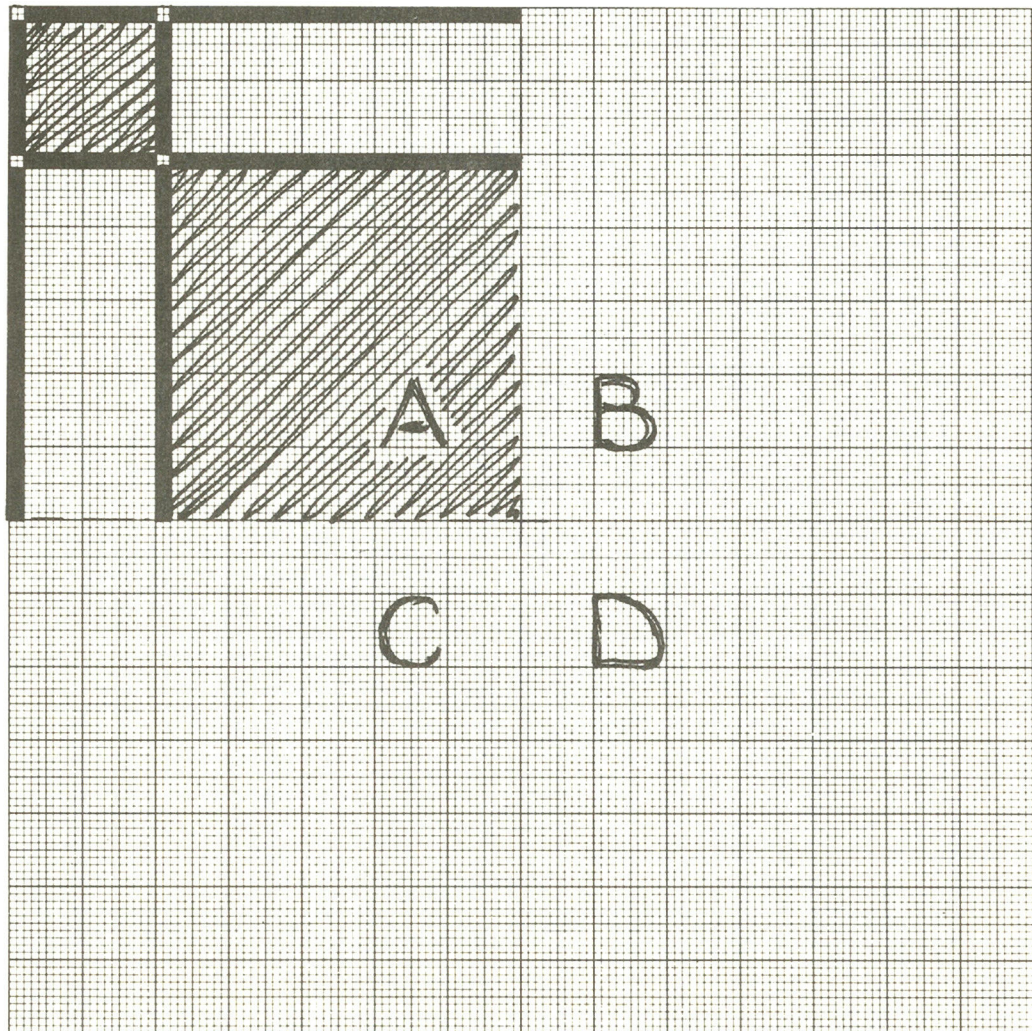
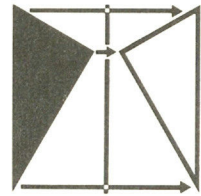
Vraag 3

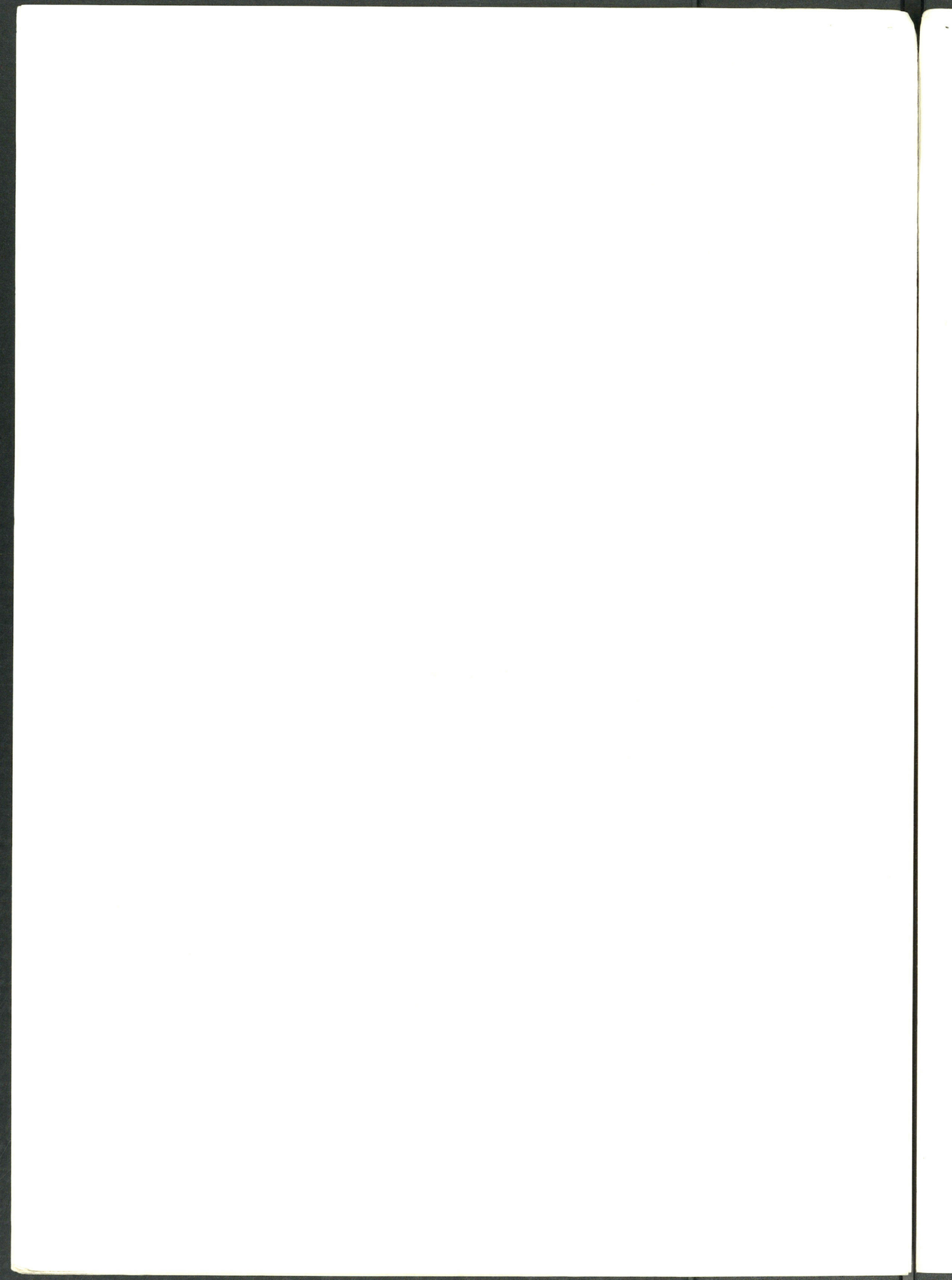
Voor het beantwoorden van vraag 3 A kan je rustig blijven staan waar je je nu bevindt. Ga pas verder met vraag 3 B als je hiermee klaar bent.

Vraag 3 A

Spiegel het gegeven motief in vak A naar vak B. Spiegel daarna vak A + B naar vak C + D.

We geven je vlug een voorbeeld van spiegeling.

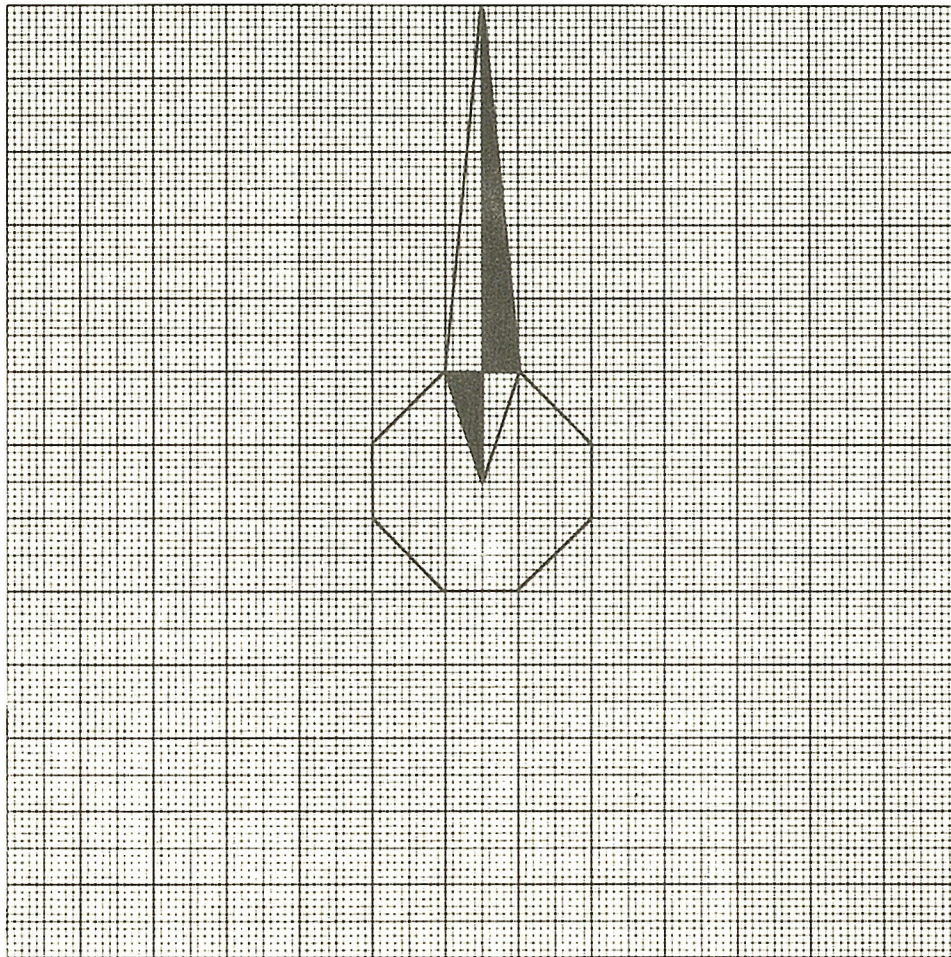
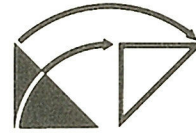

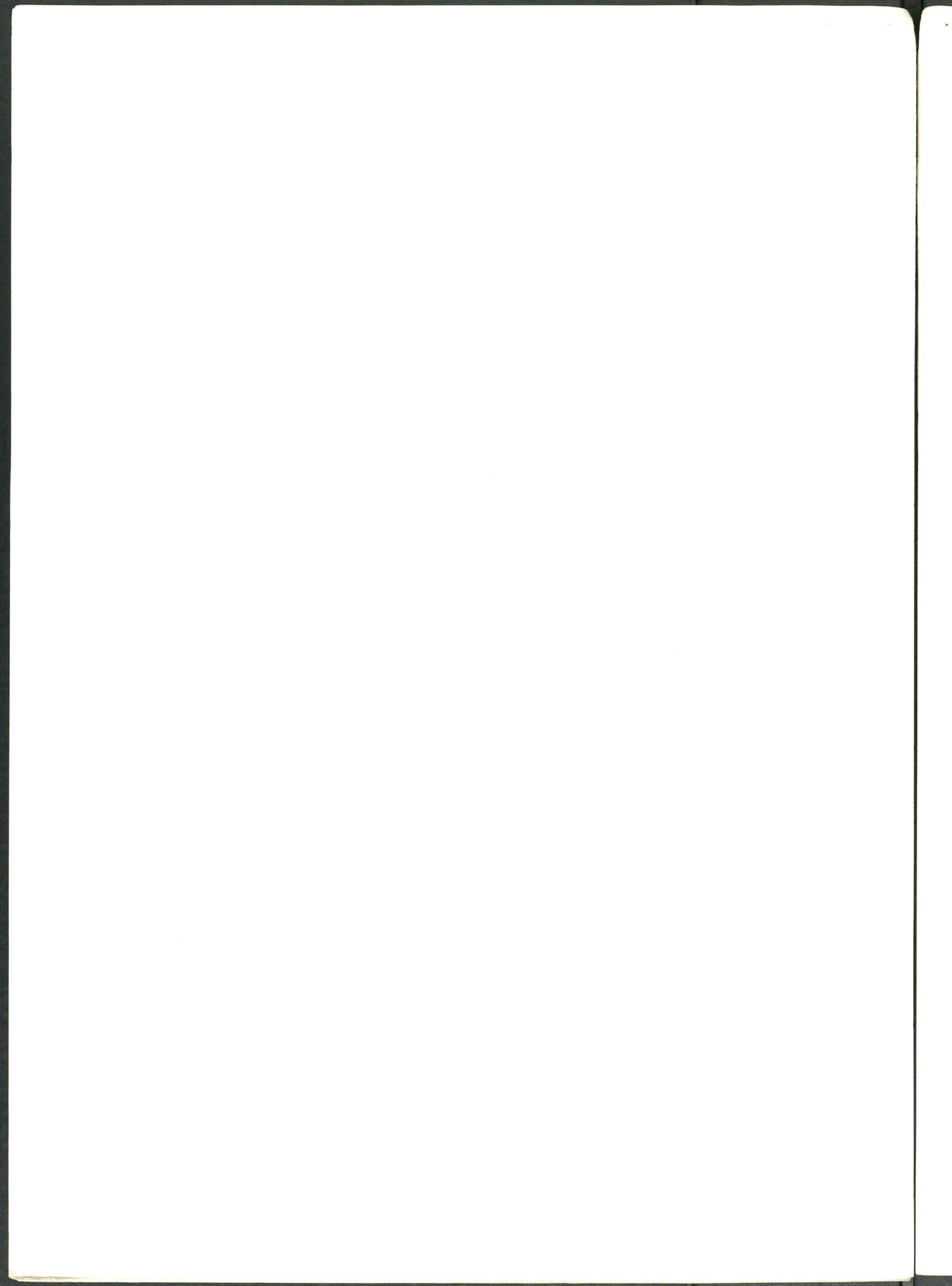
Roteer nu het onderstaande element langs alle zijden van de achthoek.

Klaar? Trek dan een cirkel rond het geheel die alle buitenste punten raakt.

We geven je eerst een voorbeeld van rotatie.

Klaar met beide opdrachten? Prima! Ga nu verder met vraag 3 B.

Vraag 3 B

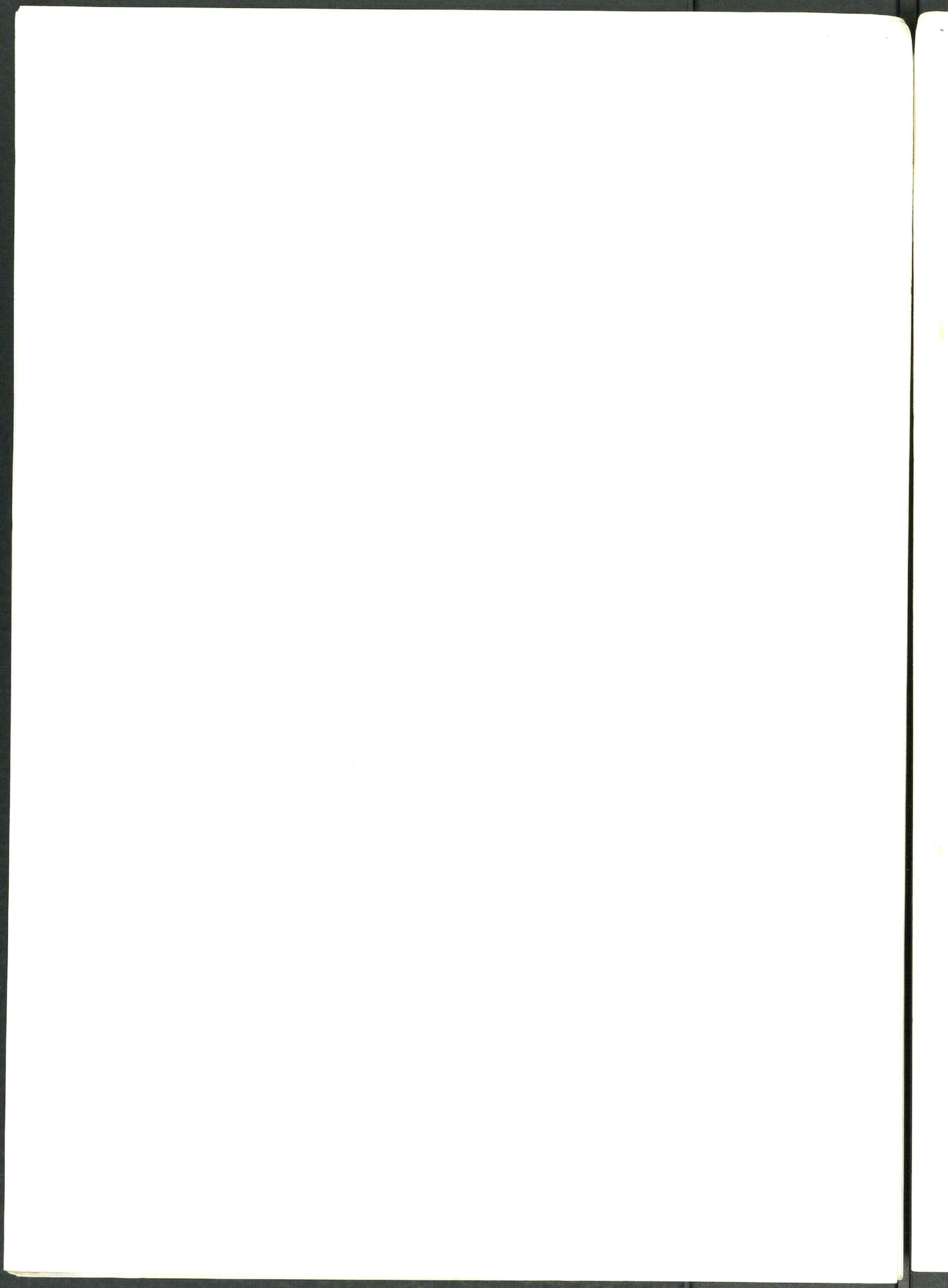
Je hebt nu twee patronen gemaakt. Beide komen voor in dezelfde stijkkamer.

Welke? _____

En op welke objecten? _____ en _____

We geven je een tip: het door jou getekende patroon heeft nagenoeg dezelfde afmeting als het origineel waar je naar zoekt.

Beide patronen vind je herhaaldelijk terug in interieurs uit deze stijlperiode (tweede helft 17de eeuw). Het roterend motief is representatief voor de zogenaamde sterkasten die, hoewel vervaardigd in beperkte oplage, typerend zijn voor deze periode. Het fineren van de buitenzijde van de kast met verschillende materialen geeft de ontwerper heel wat mogelijkheden voor het creëren van patronen. Vloeren met een eenvoudig geometrisch patroon zijn een constante in de decoratie van het 17de eeuwse huis. Deurstijlen geïnspireerd op de klassieke tempelingang, stoelen met ornamenten aan leuning en op de poten, Delftse tegels als wandversiering komen vaak terug.

Vraag 4

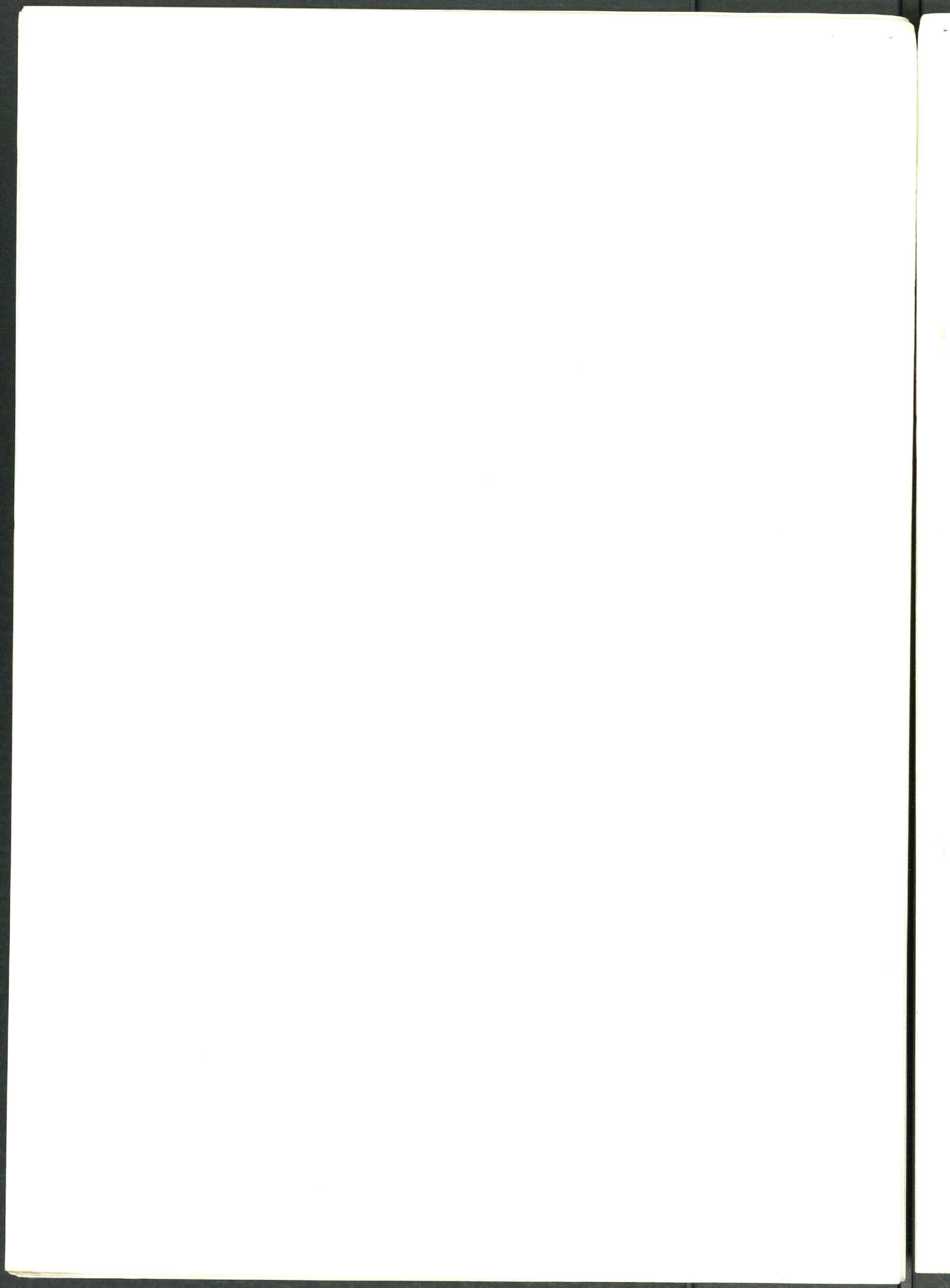
LODEWIJK XIV-KAMER

Elke stijkkamer heeft een andere vloer die bestaat uit tegels of parket. Alleen in de gotische kamer is er sprake van een authentieke vloer, de vloeren van de andere stijkkamers zijn reconstructies, gebaseerd op nog bestaande vloeren of uitgevoerd naar schilderijen. In de vloeren wordt gespeeld met eenvoudige elementen en met kleurverschillen, waardoor telkens een ander patroon ontstaat. Elke vloer geeft ook een eigen sfeer aan de ruimte.

Ter illustratie wat aanvullende informatie over de Lodewijk XIV-kamer (begin 18de eeuw). Niet alleen in de parketvloer, maar in heel wat elementen van het interieur komt de gebogen lijn voor. Het gebruik van dit gegeven in de vloertekening doorbreekt het eenvoudig schaakbordpatroon van de renaissance kamer. In tegenstelling tot de strengheid en klaarheid van het renaissance-interieur, zien we hier beweeglijke, grillige en gracieuze vormen die echter in een vrij strak geordende ruimte verwerkt zijn. De kenmerkende beweeglijkheid vind je terug in ornamenten als de guirlandes van vruchten en bloemen, het schelpmotief, het lof- en bladwerk. Deuren krijgen een sierlijke lijst met krullende ornamenten. De verschillende fragmenten wandbekleding bieden een staalkaart van motieven, maar worden in werkelijkheid niet op een dergelijk versnipperde manier aangetroffen. Centraal in de Lodewijk XIV-kamer staat opnieuw de schouw die verrijkt wordt met een spiegel. In de bovenbouw van de schouw zien we een gebeeldhouwd reliëf voldynamiek met de voorstelling van de roof van Proserpina.

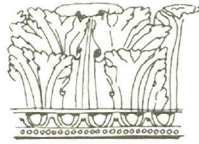
Analyseer nu van kamer tot kamer heel aandachtig de vloeren en geef met een kruisje de elementen aan die in de vloeren voorkomen. Let op, soms verandert het basispatroon aan de zijkanten van de vloer, dus kijk op verschillende plaatsen in de kamers.

[illegible]

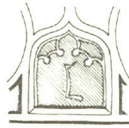
Vraag 5

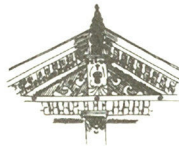
Hier afgebeeld zijn vijf details uit vijf van de zes stijlkamers.
Wat we van jou willen weten is: uit welke kamers komen deze details?

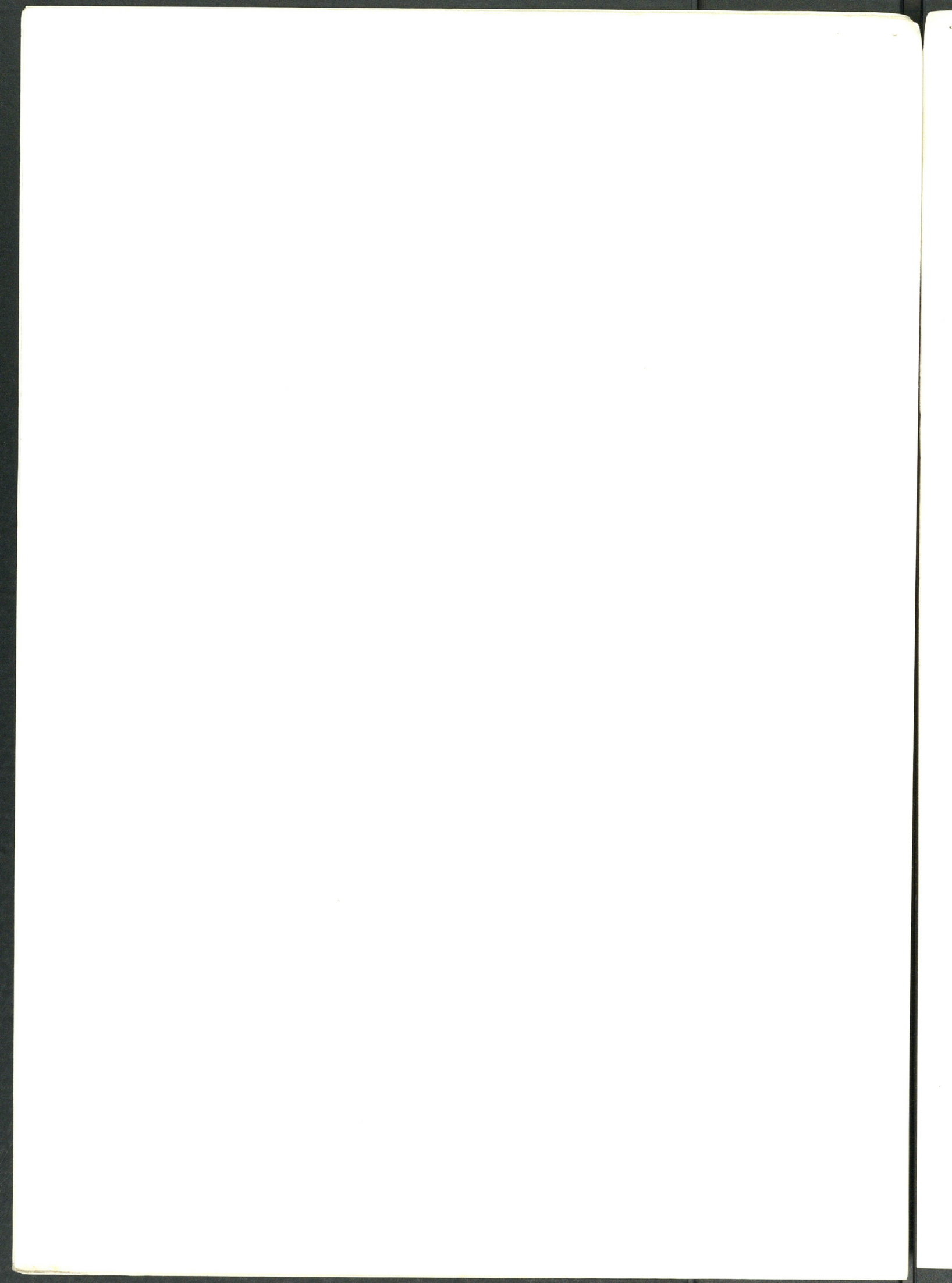

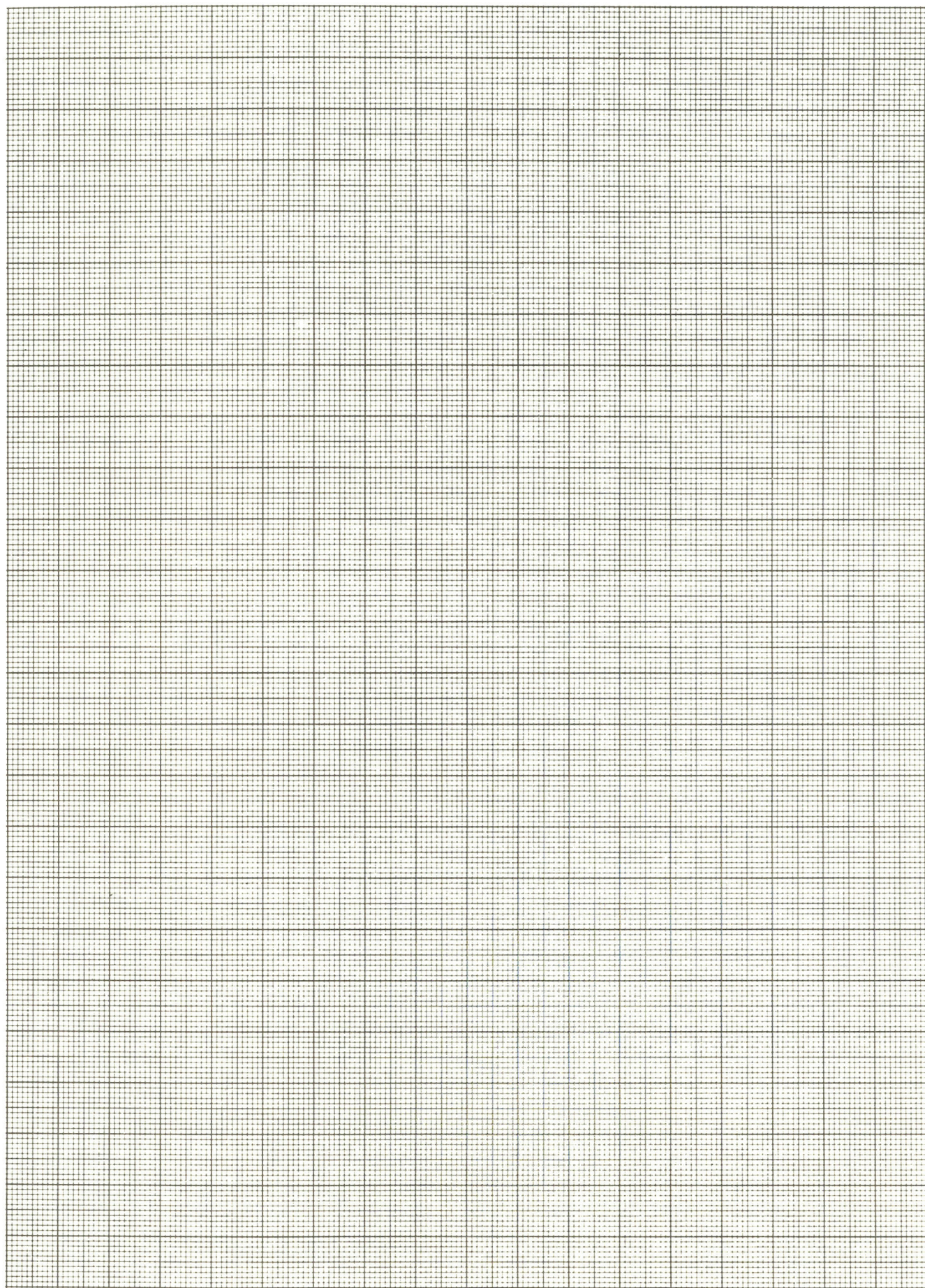

Eén stijlkamer komt in deze rij niet voor.
Welke?

Loop even naar deze kamer. Net zoals de Lodewijk XIV- en Lodewijk XVI-kamer, verraaft ook deze stijlkamer de Franse invloed op het Hollandse interieur. De drie Franse koningen, Lodewijk XIV, XV en XVI waaraan de kamers hun naam ontleen, hadden een enorme invloed niet alleen op het kunstleven in Frankrijk, maar ook daarbuiten. Deze Lodewijk kamer (midden 18de eeuw) wordt overheerst door krullende bewegingen die je terugvindt op lijstwerk van spiegels, op stoelen, in het stucwerk op het plafond, op de wandbetimmering en ook op het textiel aan de wand. Kies uit deze kamer een mooi onderdeel van een patroon of ornament. Het doet er niet toe welk object je hiervoor neemt. Teken het zo precies mogelijk na, eventueel op ware grootte.

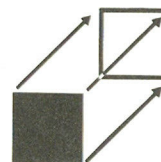
Vraag 6

LODEWIJK XVI-KAMER

De Lodewijk XVI-kamer (eind 18de eeuw) straalt een vrij koele sfeer uit. Oorzaak hiervan is het gebruik van eenvoudige lijnen, de symmetrische structuur van bijna elk onderdeel en de sobere toepassing van decoraties. De patronen vertonen een heel regelmatig ritme en bijna overal treffen we translaties aan. In deze stijlperiode spelen opnieuw de klassieke vormen een belangrijke rol, zoals het acanthusmotief op de zoldering, de zuilen in de stijlen van de stoelen en de pilasters die de schouw flankeren.

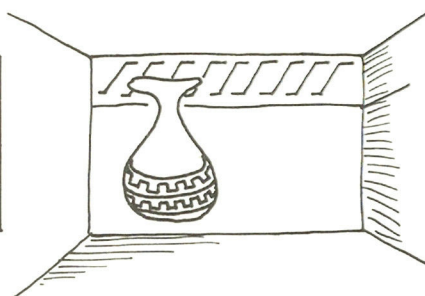
In bijgevoegde speurpuzzel zijn de namen van negen objecten verborgen die in deze kamer voorkomen en een vorm van translatie vertonen. Noteer de namen van de objecten in de lijst die genummerd is van 1 tot 9. Zet ze echter op de juiste plaats, dat wil zeggen, naast de aanduiding van het onderdeel van het object waar translatie is toegepast.

Vooraf tonen we nog even wat translatie is.

En we geven ook een fictief voorbeeld van een speurpuzzel:

Z	W	I	L
V	A	A	S
U	N	K	E
I	D	E	E

1. *vaas* - buik
2. *wand* - zijrand

X	S	C	H	O	U	W	A	L	P	H	A
A	L	H	M	U	S	E	U	M	I	A	B
L	I	U	S	E	T	U	M	O	P	J	E
L	U	C	H	T	E	R	N	O	O	I	T
E	E	R	S	T	E	P	P	I	S	B	A
S	T	O	R	E	N	L	A	A	T	M	E
K	A	N	D	E	L	A	A	R	O	S	I
A	N	K	E	R	A	F	L	I	E	U	X
N	K	O	S	T	M	O	T	S	L	A	T
I	A	Z	C	M	A	N	J	A	R	M	A
K	S	C	H	I	L	D	E	R	I	J	A
O	T	T	O	I	S	G	E	K	X	G	E
O	L	M	O	Z	S	P	I	E	G	E	L
K	T	E	L	A	A	T	H	A	H	A	P

1. - stucwerk
2. - lijst
3. - houten inlegwerk
4. - kaarsenhouders
5. - lijst
6. - ovaal bovenblad
7. - rugleuning
8. - parelstructuur
9. - marmeren eierlijst

